

ver was om na te gaan hoe men deze wetenschap nu zou moeten hanteren om een bruikbaar gegeven te vinden.

Gevonden werd, dat er nogal verschillen kunnen zijn binnen een kloon in de blad-vorm der eerstgevormde bladeren. Pas na het 20ste blad is een grotere uniformiteit bereikt en dan doet het er weinig toe of men nu het 20ste of nog latere bladeren ter vergelijking gebruikt. Als beste tijd dient men de 20ste juli af te wachten en dan moet men er nog aan denken goed gegroeide planten onder gelijke omstandigheden te kiezen.

Voor de vergelijking werden verschillende maten van het blad en verhoudingen daarvan gebruikt, zoals ook reeds in ons tijdschrift, zij het met andere letters, duidelijk is aangegeven in het nummer „De Populier”, 32(5/6) 1960 (168) in het artikel „Het probleem van cultivar en kloon” van van der Meiden en Wolterson.

Of deze wijze van identificeren bruikbaar is voor de man van de praktijk, dienen we nog af te wachten. Naar wij hopen zal een en ander nog iets eenvoudiger zijn aan te geven.
F. W. Burger.

Teelt, economie en bemesting van naaldhout en populieren in Nederland. Stikstof. 2 (23) 1959 (361—408). Mededelingen van het Landbouwkundig Bureau der Nederlandse Stikstofmeststoffen Industrie, Alexanderstraat 22, 's Gravenhage.

Een aardig rijk geïllustreerd mooi uitgevoerd nummer, waarin 5 van onze leden hun zeer lezenswaardige artikelen hebben geschreven, is te weinig bekend geworden, want moeilijk voor ons bereikbare lectuur. Daarom vestig ik er hier nog eens de aandacht op. Na een kort inleidend woord van de redactie komen hier de navolgende artikelen in voor: De bosbouwkundige verhoudingen in Nederland door A. F. ten Bruggencate (363—375) De naaldhoutteelt in Nederland door C. P. van Goor (376—384)

Rentabiliteit van naaldhout door J. S. van Broekhuizen (385—390)

De teelt van Loofhout, in het bijzonder van populier door H. A. van der Meiden (391—402)

De financiële aspecten van de populierenteelt door J. L. F. Overbeek (403—408).

F. W. Burger.

Referaat

Die forstliche Situation Indonesiens. Prof. dr Fritz Loetsch, Reinbek. Allgemeine Forstzeitschrift (41) 1960 (591—594). [904]

Prof. Loetsch, die voor de F.A.O. reizen heeft gedaan in Malakka, Siam, Laos, Kam-bodja, Burma en Indonesië, toont veel waardering voor het werk door de Nederlanders in het laatste land op bosbouwgebied verricht. Hij wijst daarbij vooral op het hoogont-wikkeld cultuurbedrijf in de djatibossen op Java. Maar hij heeft het toch mis, wanneer hij beweert dat „die grossen Areale von Plantagenwäldern unter klimatisch und bodenkundlich extrem günstigen Bedingungen entstanden sind”. Integendeel, het grote areaal van djaticulturen omvat zeer arme gronden, bijna de armste gronden van Java. Alleen de economische omstandigheden (dichte bevolking, gebrek aan landbouwgronden, waar-door er altijd veel animo was voor het tijdelijk gebruik van bosgronden) maakten het mogelijk jaarlijks een dergelijk groot areaal te herbebossen. M.i. is het ook minder juist hier van Plantagenwälder te spreken; wij verstaan daaronder, meen ik, bosculturen van snelgroeïende houtsoorten op vruchtbare landbouwgronden, waarbij een individuele verzorging der jonge bomen plaats heeft (snoei). Het vochtige jaargetijde is ook niet van mei tot oktober, integendeel, dit is voor Midden- en Oost-Java juist de uitgesproken droge tijd.

Het nieuwe cultuurplan, dat voor 10 jaren werd opgesteld, rekent met een jaarlijks verjongingsvlakte van 36.600 ha; dit werd in de jaren 1956 en 1957 ook nagenoeg uitgevoerd.

Schrijver wijst op de naar verhouding slechts geringe opbrengsten van de oerwouden buiten Java en de nadelige gevolgen van de ladangcultuur (shifting cultivation). Vooral

in Zuid-Sumatra is een enorm gebied oerwoud in alang alang-steppe omgezet (rond 3 miljoen ha). Loetsch heeft daarom voorgesteld voor het grote kunstzijdeproject niet uit te gaan van het Semangoesoerbos maar van een omzetting der overoude hevea-aanplantingen.

Hij trekt een vergelijking tussen het bosbeheer in Malakka en Noord-Borneo met dat in Indonesië. In het laatste een intensief exploitatiebedrijf der djatibossen met een hoogontwikkelde kunstmatige verjonging, terwijl de exploitatie en verjonging der oerbossen buiten Java nog in een beginstadium verkeert. Deze arbeid gesteund door het proefstation te Buitenzorg, waaraan zeer bekwame Nederlandse bosbouwkundigen hebben gewerkt. In het eerste gebied daarentegen een reeds door Engelse bosbouwkundigen ontwikkelde exploitatie der oerbossen met een natuurlijke verjonging, waarbij onderdrukkende niet marktwaardige soorten door arboriciden worden gedood. Het wetenschappelijk centrum voor deze streken is het bosproefstation te Kwalalampoer. Hij hoopt dat beide gebieden zoveel mogelijk zullen samenwerken en de twee wetenschappelijke centra elkaar zullen steunen. Loetsch heeft wat dit betreft voor een groot deel gelijk. De Nederlanders hebben in den beginne te veel zich op Java geconcentreerd. Eerst in 1912 is men er met het werk in de buitengewesten begonnen. Doch sedertdien zijn er toch door Nederlandse houtvesters duizenden ha verkend, geïnventariseerd en zijn er proeven aangezet op het gebied der natuurlijke verjonging der oerbossen, waarbij ook gebruik werd gemaakt van arboriciden, de methode dus, die men thans in Suriname toepast.

De personeelsvoorziening vormt thans in Indonesië een knelpunt. Loetsch wijst erop dat er in de tijd van de Hollanders in het oude Indië geen universiteiten waren, zodat daar geen personeel voor de leidende functies werd opgeleid. Een academische opleiding genoot men in Nederland en in het algemeen was er in het begin bij de autochtonen weinig belangstelling voor de agrarische sector; men voelde meer voor de juridische opleiding. Men had echter door het verlenen van beurzen de animo voor de opleiding tot houtvester kunnen stimuleren. Sedert het vertrek der Nederlanders is het proefstation Buitenzorg, dat een wereldnaam had, ingeslapen. Het is thans weer tot actief leven gekomen, nu de Universiteit te Djakarta en Djocja voldoende abiturienten afleveren.

Vervolgens wordt het duitse project besproken dat opgesteld zal worden ter ondersteuning van de Indonesische bosbouw. De inventarisering volgens methoden analoog aan die van de Saksische sparrebossen, zullen in verband met het opkweken van hout van hoge kwaliteit voor export moeten worden gewijzigd. Veel aandacht zal moeten worden besteed aan de ontsluiting der oerbossen en de ontwikkeling van het transportwezen. Dit kost geld en het is thans voor Indonesië moeilijk de daarvoor benodigde deviezen op te brengen. Dan zal de bosarbeid (kap en opwerking) moeten worden gerationaliseerd. Op aandrang van de Indonesische regering zal Duitsland met ingang van 1961 een team zenden, dat onder aanwijzing van het bosproefstation te Reinbek een verbinding zal vormen tussen het bosproefstation te Buitenzorg en de bosbouwpraktijk.

Men stelt zich voor voordrachten te houden en voorbeelden te geven voor het in dienst zijnde personeel, wat betreft ontsluiting en ontwikkeling van het transportwezen. De middelen voor de aanschaffing van machines en gereedschappen zullen door Duitsland worden verstrekt zodat het duitse team zijn hoofdtak zal vinden in het stellen van voorbeelden ter opleiding van het personeel.

P. v. Zon.